

INCIJATIVA

Časopis osoba sa invaliditetom - 2019. godina - broj 135

9 772637 268009

ISSN 263 - 2681

BESPLATAN
PRIMJERAK

VLADA TK

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
Ministarstvo rada i socijalne politike

KynPysry

SADRŽAJ

IZ NAŠIH PRAVA
3 - 4

BiH NE RADI NIŠTA DA SUZBIJE SIROMAŠTVO I
NEJEDNAKOST
5

TEMA 3. DECEMBRA - MEĐUNARODNOG DANA
OSOBA S INVALIDITETOM 2019.
6

CIJEPLJENJE PROTIV POLIOMIJELITISA
7

PAUZA U OBRAZOVANJU ODRAZILA MI SE NA
SAMOPOUZDANJE
8 - 9

NE STIDITE SE POMAGALA POTREBNIH DA BISTE
FUNKCIONISALI
10 - 11

PROŠIRENA LISTA ORTOPEDSKIH POMAGALA NA
TUZLANSKOM KANTONU
12 - 13

LJUDI KOJI ZASLUŽUJU POŠTOVANJE
14

TETRAPLEGIJA
15

IN MEMORIAM - SANJA ZAHIROVIĆ
16

MEĐUNARODNI PRAVNI OKVIR
17

ŽELJE I NADANJA
18 - 19

ODRSTANJE UZ OCA
S DOWNOVIM SINDROMOM
20

NEOBIČAN DRUŠVENI EKSPERIMENT
21

BORAC S OŠTEĆENIM SLUHOM
ZA LJUDSKA PRAVA
22

KAMPANJA ZAPOŠLJAVANJA
OSOBA S AUTIZMOM
23

INTRAG D.O.O. ZA PROFESIONALNU
REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSI
24

TOYOTA - NOVOSTI
25

ZOJA ČAVDAROVA: UVЕK U POKRETU
26

ŠARENA STRANA
27

NEKE INFORMACIJE KORIŠTENE SU SA
INTERNET STRANICA.

**Informativni centar za osobe
sa invaliditetom "Lotos" Tuzla**

Redakcija:

Fikreta Hasanović
Suvad Zahirović
Jasminko Bijelić
Adisa Kišić

Grafički dizajn:

Dženita Rahmanović

IN MEMORIAM

Sanja Zahirović (1963 - 2015)

Glavna i odgovorna urednica:

Fikreta Hasanović

Adresa redakcije:

M. i Ž. Crnogorčevića 3
75 000 Tuzla
Tel./Fax: + 387 35 251-476, 251-245

E-mail:

ic.loتوs@bih.net.ba
info@ic-loتوs.org.ba

Web:

www.ic-loتوs.org.ba

Izdavač:

Informativni centar za osobe sa
invaliditetom "Lotos" Tuzla

Tiraž:

1000 primjeraka

INICIJATIVA (lat.)

Podsticaj za neku aktivnost posebno u pravu, zakonodavna inicijativa, pravo na podnošenje prijedloga zakona i drugih akata s pravnim dejstvom.

Uopšte, "čovjek od inicijative" je onaj koji samostalno preduzima potrebnu aktivnost u svom ili širem djelokrugu privatnog ili javnog života, ne čekajući za sve naredbe ili spoljašnji podsticaj.

Broj: 08-651-437-4/97

Sarajevo 16.12.1997. god.

Redni broj: 747

**Upis u evidenciju javnih glasila izvršen u skladu
sa Zakonom o javnom informisanju.**

IZ NAŠIH PRAVA

DOKUMENTI KOJI REGULIŠU PROBLEMATIKU MLADIH S INVALIDITETOM

Zdravstvena zaštita djece i mladih s invaliditetom uređena je nizom međunarodno-pravnih akata, kako univerzalnih usvojenih pod okriljem Ujedinjenih nacija, tako i regionalnih usvojenih pod okriljem Savjeta Evrope, te domaćim propisima.

Od međunarodno-pravnih akata usvojenih pod okriljem Ujedinjenih nacija posebnu pažnju zaslužuju Univerzalna deklaracija o pravima čovjeka, Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Konvencija o pravima djeteta, te dokumenta posebno posvećena uređivanju položaja osoba s invaliditetom: Standardna pravila UN za izjednačavanje mogućnosti koje se pružaju osobama s invaliditetom i Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom, kao i Principi zaštite osoba sa mentalnim oboljenjima i unapređenja zaštite mentalnog zdravlja.

Od regionalnih dokumenata relevantna je Evropska socijalna povelja Savjeta Evrope iz 1961. godine, kao i revidirana Evropska socijalna povelja iz 1996. godine. Amsterdamski sporazum EU od posebnog je značaja za građane Evropske unije s invaliditetom pošto je ovim temeljnim aktom u EU izričito zabranjena diskriminacija na osnovu invaliditeta.

MEĐUNARODNA KONVENCIJA UN O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM

U decembru 2001. godine Generalna skupština Ujedinjenih nacija koncenzusom je usvojila rezoluciju 56/168, kojom je formiran Ad hoc komitet za razmatranje prijedloga nacrta Sveobuhvatne i integralne konvencije o zaštiti i promovisanju prava i dostojanstva osoba s invaliditetom. Ad hoc komitet je 25. avgusta

2006. godine uspješno okončao rad usvajajući prijedlog Konvencije. Pošto je Komitet za redakturu obradio tekst prijedloga Konvencije, Generalna skupština Ujedinjenih nacija usvojila je Konvenciju i ponudila je državama članicama na potpisivanje i ratifikaciju.

Konvencija uređuje položaj žena i djece sa invaliditetom primjenom paralelnog kolosijeka. S jedne strane, svakoj od ovih grupacija posvećen je po jedan zaseban član. Ti članovi predviđaju opšte odredbe o njihovom položaju. Tako je položaj žena s invaliditetom uređen članom 6, a položaj djece s invaliditetom uređen je članom 7 Konvencije na uopšten način.

S druge strane, u odgovarajućim članovima kao što su obrazovanje, zdravstvena zaštita, zaštita od nasilja i zloupotreba, pored opštih odredbi koje se odnose na cijelokupnu populaciju osoba s invaliditetom, postoje i posebne mjere posvećene samo ženama i djeci sa invaliditetom.

Član 7 predviđa da će države potpisnice preduzeti sve potrebne mjere kako bi osigurale da djeca s invaliditetom uživaju sva ljudska prava i osnovne slobode na osnovu jednakosti sa drugom djecom. U svim akcijama koje se odnose na djecu s invaliditetom prvenstvena pažnja biće posvećena najboljem interesu djeteta (stav 2 člana 7).

Države potpisnice osigurat će da djeca s invaliditetom imaju pravo da slobodno izraze svoje stavove o svakom pitanju koje ih se tiče na osnovu jednakosti sa drugom djecom, uzimajući u obzir njihove godine i zrelost, a u ostvarivanju tog prava biće im pružena asistencija u skladu sa njihovim uzrastom i invalidnošću (stav 3 člana 7).

Konvencija predviđa da sve osobe s invaliditetom imaju pravo na uživanje najvišeg mogućeg standarda zdravlja bez diskriminacije po osnovu invalidnosti. Mjere za ostvarenje ovog prava detaljno su uredene članom 25 Konvencije.

Konvencija afirmiše principe da osobe sa invaliditetom treba da uživaju zdravstvene usluge bez diskriminacije u lokalnim sredinama gdje žive. Ponovo je naglašen značaj ranih intervencija i prevencije sekundarnih posljedica osoba s invaliditetom i obuke zdravstvenog osoblja. Akcenat se stavlja i na zaštitu ljudskih prava osoba sa invaliditetom u sferi zdravstvene zaštite, insistiranjem na slobodnom i informisanom pristanku i strogom zabranom prinudnih medicinskih intervencija i eksperimenata.

Zanimljivo je da Konvencija još jasnije povlači razliku između medicinske i socijalne rehabilitacije, posvećujući zaseban član 26 pitanjima socijalne habilitacije i rehabilitacije.

KONVENCIJA O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI I ZAPOŠLJAVANJU OSOBA S INVALIDITETOM

Opšta konferencija Međunarodne organizacije rada koju je u Ženevi sazvalo Upravno vijeće Međunarodnog ureda rada, sastavši se na svom šezdesetdevetom zasjedanju 1983. i imajući na umu postojeće standarde sadržane u Preporuci o profesionalnoj rehabilitaciji (osobe s invaliditetom) iz 1955., Preporuci o razvoju ljudskih resursa iz 1975., i primjećujući da je od usvajanja Preporuke o profesionalnoj rehabilitaciji (osobe s invaliditetom) iz 1955. došlo do znatnih promjena u razumijevanju

potreba za rehabilitacijom, djelokrugu i organizaciji službi za rehabilitaciju, kao i u zakonodavstvu i praksi mnogih članica u vezi s pitanjima obuhvaćenim tom preporukom, i uzimajući u obzir da je 1981. godinu Glavna skupština Ujedinjenih naroda proglašila Međunarodnom godinom osoba s invaliditetom s temom "potpuno sudelovanje i jednakost" i da sveobuhvatni Svjetski program djelovanja koji se odnosi na osobe s invaliditetom treba osigurati učinkovite mjere na međunarodnoj i nacionalnoj razini za: ostvarenje ciljeva "potpunog sudjelovanja" osoba s invaliditetom u društvenom životu, razvoju i "jednakosti", i smatrajući da je takav razvoj događaja učinio primjerenim usvajanje novih međunarodnih standarda o ovom pitanju koji uzimaju u obzir potrebu osiguravanja jednakih mogućnosti i jednakog tretmana svih kategorija osoba s invaliditetom prilikom zapošljavanja i integracije u zajednicu, kako u ruralnim tako i u urbanim područjima, i odlučivši prihvati određene prijedloge u vezi s profesionalnom rehabilitacijom, a što je četvrta tačka dnevnog reda zasjedanja, i odlučivši da ovaj instrument dobije oblik međunarodne konvencije, usvaja 1983. godine sljedeću konvenciju koja se naziva Konvencija o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju (osobe s invaliditetom) iz 1983.

BiH NE RADI NIŠTA DA SUZBIJE SIROMAŠTVO I NEJEDNAKOST

Od prihvatanja "Agende 2030" 2015. godine do danas Bosna i Hercegovina nije uradila praktično ništa na njenoj realizaciji, niti je stvorila uslove da ispoštuje preuzete obaveze. Ovo se, u suštini, navodi u reviziji učinka na temu spremnosti institucija BiH da odgovore na obaveze koje su preuzele. Radi se o tome da su sve zemlje UN 2015. godine prihvatile "Agendu 2030", tačnije Program održivog razvoja do 2030. godine, koji podrazumijeva eliminaciju siromaštva, neravnopravnosti i nepravde.

"Četiri godine nakon usvajanja 'Agende 2030' Bosna i Hercegovina se nalazi na samom početku u smislu preuzimanja prvih koraka za pripremu postizanja ciljeva", naveli su revizori.

Ovim programom BiH i njene institucije

trebalo je da se bave suzbijanjem siromaštva, nejednakosti, te nedovoljnim ekonomskim rastom, kao i lošim položajem ugroženih kategorija stanovništva. Iz izvještaja se može zaključiti da je BiH suočena sa mnogim rizicima koje je neophodno otkloniti, a to su prije svega dugoročna nezaposlenost, nezadovoljstvo mlađih, niski obrazovni standardi, visok stepen percepcije korupcije u društvu, nasilje u porodici, marginalizacija ranjivih grupa, emigracija, migracije...

"Iako ciljevi za BiH predstavljaju jedinstvenu priliku, a njihova implementacija u konačnici bolji životni standard građana, institucije BiH nisu iskoristile proteklo vrijeme na pravi način i čini se da je potrebno preduzeti ubrzane aktivnosti kako bi BiH u konačnici ispunila preuzete međunarodne obaveze", navodi se u revizorskom izvještaju.

Revizori su naveli i to da se BiH inače suočava sa brojnim slabostima u procesu strateškog planiranja, a nema ni uspostavljenu institucionalnu infrastrukturu. Rezultat je da nije jasno ko koordinira sve aktivnosti povezane s "Agendom 2030" i ispunjavanjem međunarodnih obaveza.

Kako se u BiH radi na ispunjavaju međunarodnih obaveza možda najbolje pokazuje podatak da je, recimo, tek dvije godine nakon usvajanja ozvančen početak rada na "Agendi 2030". Početak rada ozvaničilo je Predsjedništvo BiH konferencijom koja je održana na visokom nivou i tek tada je zadužen Savjet ministara BiH da zajedno s institucijama entiteta i distrikta Brčko odredi instituciju koja će se baviti izradom akcionog plana i praćenjem aktivnosti.

Nakon toga Savjet ministara BiH zadužio je Direkciju za ekonomsko planiranje da se bavi time – i od tada malo šta je urađeno.

Revizori su naveli i to da u svijetu nema jedinstvenog načina realizacije obaveza koje su preuzele "Agendom 2030", te da se razlikuju od zemlje do zemlje. Recimo, u Njemačkoj to radi parlamentarno tijelo, u Švajcarskoj taj posao je povjerен Međuresornom odboru za održivi razvoj, dok je u Norveškoj odgovornost za svaki od ciljeva dodijeljena ministarstvima. Brazil je u povodu realizacije "Agende 2030" formirao nacionalnu komisiju, dok u Estoniji Komisijom za održivi razvoj predsjedava premijer.

TEMA 3. DECEMBRA – MEĐUNARODNOG DANA OSOBA S INVALIDITETOM 2019.

„Promocija učestvovanja i liderstva osoba s invaliditetom: poduzimanje akcija za implementaciju Agende održivog razvoja do 2030. godine“.

Tema se fokusira na osnaživanje osoba s invaliditetom za inkluzivan, pravedan i održiv razvoj kako je predviđeno Agendom za održivi razvoj 2030. godine, koja obećava da niko neće biti izostavljen i koja prepozna invaliditet kao koncept koji mora biti uzet u razmatranje prilikom implementacije 17 ciljeva održivog razvoja. Tema je veoma široka i omogućava različite načine obilježavanja ovog datuma.

SPOMENIK TRUDNICI, LONDON

Na Trgu Trafalgar nalaze se četiri pijedestala s tradicionalnim brončanim skulpturama. Četvrti pijedestal postao je važno mjesto na kojem se pojavljuje moderna umjetnost. Te se skulpture neprestano mijenjaju. Tako je jedno vrijeme bio izložen model engleskog ratnog broda u boci, divovskog plavog piletla i palca koji simbolizira lajk.

Sada je tu i kopija drevne perzijske skulpture. Jedno od najoriginalnijih i najspornijih djela

bila je skulptura Marca Quinna koja prikazuje trudnicu s invaliditetom po imenu Alison Lapper. Pogreška liječnika uzrokovala je da se ova žena rodila bez ruku i s vrlo kratkim nogama. Porodica ju je dala u sirotište u kojem je provela cijelo djetinjstvo. Ipak je naučila crtati, držeći četkicu u zubima, živjeti sasvim normalnim životom, čak je rodila dijete. Ova skulptura simbolizira ljudsku ljepotu i nevjerojatnu životnu snagu, a 2012. godine je izabrana za simbol Paraolimpijade u Londonu.

CIJEPLJENJE PROTIV POLIOMIJELITISA

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) pozdravila je povijesni korak naprijed prema iskorjenjivanju dječje paralize pošto je stručna skupina potvrdila da je u svijetu iskorijenjen drugi od tri tipa poliovirusa, uzročnika te bolesti poznate i kao poliomijelitis.

Ta pobjeda koju je objavilo Globalno povjerenstvo za iskorjenjivanje poliomijelitisa (Global Commission for the Certification of Poliomyelitis Eradication) znači da je aktivan još samo virus tipa 1, pošto je virus tipa 2 iskorijenjen 2015., a sada je obznanjeno i za virus tipa 3.

U svijetu je obolijevanje od poliomijelitisa srezano za više od 99 posto od 1988. godine, no tip 1 virusa koji izaziva dječju paralizu još je endemičan u Pakistanu i Afganistanu u kojima

“kao izvanrednu pobjedu u borbi protiv poliomijelitisa”. Polio napada nervni sustav i može izazvati nepovratnu paralizu u roku od nekoliko sati.

Bolest se ne može liječiti, ali se infekcija može sprječiti cjepivom te je dramatičan pad oboljelih u zadnjim desetljećima ostvaren upravo zahvaljujući sustavnom cijepljenju novorođenčadi i djece.

No u populacijama u kojima cijepljenje nije provedeno, poliovirusi se mogu ponovno javiti i brzo proširiti. Slučajevi se mogu pojaviti i u sredinama u kojima je imunitet nizak, a higijenski uvjeti manjkavi jer cijepljene osobe mogu izbacivati virus i tako izložiti opasnosti one koji nisu cijepljeni. Filipini su prošli mjesec najavili da planiraju provesti žurnu kampanju

je ukupno 88 osoba zaraženo ove godine. Riječ je o ponovnom rastu zaraženih nakon rekordno niskog broja u 2017. kada su bila zabilježena 22 slučaja.

- Iskorjenjivanje poliovirusa tipa 3 važna je prekretnica prema svijetu bez poliomijelitisa, no ipak se ne smijemo opustiti - rekla je doktorica Matshidiso Rebecca Moeti, direktorka WHO za Afriku.

Savez za cjepiva GAVi pozdravio je objavu

cijepljenja pošto se dječja paraliza ponovno pojavila i registrirana su dva slučaja u 20 godina. Moeti je pozvala vlade da budno prate situaciju.

- Države moraju ojačati rutinsko cijepljenje kako bi zaštitile zajednice, udvostručiti rutinski nadzor kako bi mogle detektirati čak i najmanju opasnost od ponovne pojave poliomijelitisa - rekla je.

Hina

PAUZA U OBRAZOVANJU ODRASILA MI SE NA SAMOPOUZDANJE

Emina Mujanović je rođena 17. oktobra 1994. godine u Tuzli a živi u Donjem Hrasnu, Općina Kalesija. Od 2001. godine boluje od distrofije mišića. Rano se, kaže, suočila s osuđivanjem, izrugivanjem i sažalijevanjem okoline, ali je iz svega izvukla pouku i odlučila živjeti svoje snove i rušiti predrasude o osobama s invaliditetom. Iako je zbog različitih prepreka ostala samo sa završenom osnovnom školom, Emina je danas perspektivna književnica koja iza sebe ima pet objavljenih knjiga.

INICIJATIVA: Pauza u obrazovanju koju Vam je bosanskohercegovačko društvo nametnulo ostavila je traga? U čemu se to najviše odrazilo u Vašem životu?

Neću se osvrtati na to što sam prebrzo odrasla i suočila sa bolešću i invaliditetom, ali zbog te pauze, najviše se to odrazilo na moje samopouzdanje koje sam poslije toga godinama gradila. Ali, uprkos svemu sam uspjela izgraditi svoje samopouzdanje koje nam je jako potrebno u ostvarenju svojih ciljeva.

INICIJATIVA: Kako se danas društvo ophodi prema osobama s invaliditetom? Ima li razlike?

Za razliku od prije nekih deset godina, mogu reći da se odnos društva prema osobama sa invaliditetom dosta popravio, vidljiva je razlika. Još uvijek ima slučajeva gdje pojedinci u društvu imaju predrasude prema osobama sa invaliditetom. I sama sam primijetila promjenu, manje me sada ljudi gledaju sa čuđenjem, iako se desi poneki slučaj, a prije je to bilo mnogo češće.

INICIJATIVA: Ima li danas u školama tolerancije i razumijevanja i gdje je ona najviše vidljiva? Od djece bez invaliditeta ili nastavnika?!

Danas se nastavnici mnogo trude da se u školama što više priča o osobama sa invaliditetom, tako da se i učenici upoznaju sa tim. Bila sam gost predavač u par škola i pozitivno sam iznenadila pristupom samih nastavnika i profesora, pa i samih učenika. Kroz njihova pitanja sam uvidjela da postoji mnogo tolerancije i razumijevanja u njima.

INICIJATIVA: Koji je prvi korak koji mi treba da preduzmemo kako bismo promijenili trenutno stanje u odnosu društva prema osobama sa invaliditetom?

Prvi korak koji je po meni jako bitan je edukacija ljudi o pravima osoba sa invaliditetom. Sve sa upoznavanjem kreće jer ljudi su puni predrasuda zbog toga što nisu imali priliku da se upoznaju sa životom jedne osobe sa invaliditetom.

INICIJATIVA: Recite nam kako i kada se rodila ljubav prema pisanju?

Nisam nikada baš odlučno znala da jednog

dana želim biti književnica, ali uvijek su u mom životu bile prisutna sveska i olovka.

Stalno sam nešto zapisivala, sve dok 2014. godine nisam napisala svoju prvu knjigu. Ljubav prema pisanju je uvijek bila u meni ali bio je potreban neki okidač da se desi da bih se ja maksimalno posvetila pisanju i izdavanju knjiga. Danas kao autorica pet knjiga mogu reći da je pisanje moj sastavni dio života, velika ljubav.

INICIJATIVA: Koje su glavne predrasude društva prema osobama sa invaliditetom?

Ljudi osobe sa invaliditetom nazivaju i „osobe sa posebnim potrebama“ a ustvari svi mi imamo iste potrebe. Imamo potrebe da budemo prihvaćeni u društvu, da budemo voljeni, da imamo svi ista prava, pravo na školovanje,zaposlenje itd.

INICIJATIVA: Koji su najbolji načini da se okruženje edukuje o osobama sa invaliditetom?

Najbolji način da se ljudi edukuju o osobama sa invaliditetom je kroz razne edukacije, radionice, skupove koji će ljudi na pravi način podučiti o svemu što trebaju da znaju o osobama sa invaliditetom.

INICIJATIVA: Jeste li strpljiva osoba?

Svi smo mi u suštini strpljivi, samo neki manje, a neki više. Za sebe mogu reći da imam baš dosta strpljenja. Mnogo raznih situacija sam prošla u životu koje su me učinile dodatno strpljivom osobom.

INICIJATIVA: Kako i na koji način možemo postati bolji ljudi, ljudi slobodna duha i mišljenja?

U životu treba da težimo činjenju što više dobrih stvari, jer tako postajemo bolji ljudi. Potrebno je da uvijek imamo svoje mišljenje koje ćemo bez problema iskazati kada treba. Nikada ne treba dozvoliti da nam drugi ljudi nametnu svoje mišljenje.

INICIJATIVA: Šta je to po čemu ćete pamtitи svoj dosadašnji život, i imate li neke planove za budućnost?

Svaki dan nastojim učiniti nešto po čemu ću taj dan pamtit, jer život je poseban dar od Boga. Nemam baš neke posebne planove za budućnost, živim dan za danom, želim što više svaki dan u svom životu učiniti posebnim.

Pripremila: Fikreta Hasanović

NE STIDITE SE POMAGALA POTREBNIH DA BISTE FUNKCIONISALI

Otkada sam počela da pišem o životu sa hroničnim bolestima, pridružila sam se zajednicama, stranicama i grupama za podršku osobama sa različitim stanjima. Komentar koji često vidim da ostavljaju ljudi sa hroničnim bolestima i invaliditetom je o stidu što moraju da koriste različita pomagala i lekove kako bi živeli svoje živote. Ovo me potresa zato što niko od nas ne bi trebalo da se tako oseća.

Toliko ima različitih stanja zbog kojih moramo da koristimo pomagala koja nam pomažu da kvalitetnije živimo. Pored genetskih bolesti, tu su komplikacije nastale usled virusa, infekcija, degenerativnih bolesti, povreda i iz brojnih drugih razloga.

Mnogi od nas nemaju izbora. To je naša stvarnost. Ako želimo da funkcionišemo u svakodnevnom životu, moramo da imamo pomoć zbog toga što naše telo ne sarađuje kao kod prosečne osobe. Moramo da budemo kreativni da bismo uradili nešto jednostavno o čemu drugi čak ne moraju ni da razmišljaju. Ponekad nam ni sva kreativnost ovoga sveta ne pomaže da uradimo ono što treba.

U tim slučajevima moramo da se oslonimo na lekove, intervencije ili medicinska pomagala. Čak su i ljudima sa boljim zdravljem s vremenom na vreme potrebni.

Moje prvo iskustvo ovog tipa se dogodilo kada sam kao tinejdžerka slomila nogu. Morala sam da nosim gips i koristim štake. Neki nisu bili fini – svi znamo kakvi tinejdžeri mogu da budu – ali, ja nisam imala izbora zato što sam morala da idem u školu.

Tada nisam previše razmišljala o široj slici. Još uvek sam prilično srećna pošto su jedina medicinska pomagala koja su mi trenutno potrebna proteze za zglobove – pa, pored hiruških šrafova koji su još uvek u meni. Takođe, imam sreću (ili nesreću, u zavisnosti od toga iz kog ugla gledate) što sam jedna od onih koji mogu da izdrže jak bol. Srećna sam što sam relativno pokretna i ne moram da koristim invalidska kolica ili skuter. Jednog dana ću verovatno doći u situaciju da su mi potrebni, ali još uvek to nije slučaj.

Moj otac je morao da koristi invalidska kolica da bi se kretao otkada je u 71. doživeo moždani udar. Taj čovek je najposvećeniji, najvredniji čovek koga sam u životu upoznala. Radio je brojne poslove i preko 20 godina bio član Odbora za obrazovanje u našem lokalnom školskom sistemu. Radio je svakog dana svog života, osim nedeljom, na ovaj ili onaj način, a čak se i sam odvezao u bolnicu kada je doživeo moždani udar. Ipak, i dalje se suočava sa stereotipima zbog toga što koristi invalidska kolica.

Ne dozvoljava da ga ovo sputava zato što je jedna od osoba koja se najlakše prilagođava raznim situacijama, koje ja poznajem, ali znam i one kojima to mnogo teže ide. Pored bola i simptoma koje nosi tvoje stanje, već se borиш sa raznim negativnim emocijama, od bola do osećanja beskorisnosti. Ako ne morate svakodnevno da se borite sa svojim telom, verovatno je prilično teško da tako nešto zamislite, ali samo probajte na minut.

Pokušajte da zamislite da ne možete nikada da odete na spavanje, a da se probudite odmorni. Zamislite prilično jak bol koji ste nekada osetili. Sada zamislite kako vas nikada ne napušta i kako počinje da vas izjeda iz dana u dan. Razmislite o tome koliko ste iscrpljeni. Znate li kako se osećate kada ne spavate dobro ili ne spavate uopšte nekoliko dana? I olakšanja kada se konačno odmorite? Zamislite da nikada ne osetite to olakšanje, a da se uvek osećate iscrpljeno. I da, na sve to, imate život koji vodite, emocije u vezi sa tim zašto naše telo jednostavno ne funkcioniše i na sve to ljudi zbog kojih se stidite što morate da koristite različita pomagala i lekove da biste pokušali da dođete do makar malo olakšanja ili da biste i dalje bili pokretni.

Sigurna sam da biste rekli: „Pa, moraju sami da izađu na kraj sa tim osećanjima“. Da, ali bilo bi mnogo lakše kada bi oni koji ne prolaze kroz takva iskustva olakšali ljudima koji sa njima žive time što bi prihvatili da nema ničeg lošeg u pomagalima i resursima koji su nam potrebni. Kada se ne osećate kao da vas ceo svet osuđuje što ste u svojim tridesetim sa štapom ili morate da koristite invalidska kolica da biste otišli do samoposluge, onda je lakše izboriti se sa tim osećanjima u sopstvenoj glavi.

Za one od vas koji se bore sa tim što koriste pomagala i druge resurse da bi funkcionali u svakodnevnom životu - budite ponosni. Sama činjenica da ste napolju i da koristite ova pomagala pokazuje da ste jaki. Nemojte imati negativna osećanja zbog toga što su vam pomagala neophodna samo zato što vas je društvo ubedilo da je tako. Nisu u pravu.

Autorka: Candida Reece

Prevela i adaptirala:

Jelena Milošević

PROŠIRENA LISTA ORTOPEDSKIH POMAGALA NA TUZLANSKOM KANTONU

Koalicija organizacija osoba sa invaliditetom Tuzlanskog kantona je neformalno koordinaciono tijelo organizacija osoba sa invaliditetom sa područja kantona koje djeluju s ciljem poboljšanja društvenog položaja osoba sa invaliditetom i realizuju aktivnosti koje imaju za cilj osiguravanje promjena koje će rezultirati povećanom uključenošću osoba sa invaliditetom u aktivnosti zajednice.

Koalicija OOSI TK je osnovana 2011. godine, a trenutno su članice Koalicije organizacije iz pet općina Tuzlanskog kantona, a Koalicija OOSI TK broji osam članica:

- *Udruženje građana Informativni centar za osobe sa invaliditetom „Lotos“ Tuzla;*
- *Udruženje za uzajamnu pomoć u duševnoj nevolji TK „Fenix“ Tuzla;*
- *Udruženje građana oboljelih od mišićne distrofije TK;*
- *Udruženje građana Majke hendikepirane djece TK;*
- *Udruženje građana Humanitarna organizacija „Lotosice“ Tuzla;*
- *Udruženje paraplegičara i oboljelih od dječje paralize opštine Lukavac;*
- „*Spektar“ udruženje djece i osoba s posebnim potrebama i civilnih invalida opštine Srebrenik.*

Više od 15 godina organizacije osoba s invaliditetom sa Tuzlanskog kantona kontinuirano rade zagovaračke aktivnosti za poboljšanje uslova i načina nabavke

ortopedskih i drugih pomagala. Taj rad se isplatio i rezultirao usvajanjem unaprijeđene liste ortopedskih pomagala tokom maja 2018. kao i usvajanjem Posebnog programa za nabavku elektro-motornih kolica.

Prva podjela elektro-motornih kolica po posebnom programu održana je u prostorijama Informativnog centra za osobe sa invaliditetom "Lotos" Tuzla, 30. januara 2019. godine za šest korisnika.

Druga podjela elektro-motornih kolica je također održana u prostorijama Informativnog centra za osobe sa invaliditetom "Lotos" 19. septembra 2019. godine, u okviru Posebnog programa kojeg je odobrio Zavod zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona, a kao rezultat zagovaračkih aktivnosti Koalicije organizacija osoba sa invaliditetom Tuzlanskog kantona i partnerstva uspostavljenog sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona. Tom prilikom su podijeljeni certifikati osobama sa invaliditetom kojima su dodijeljena elektro-motorna kolica.

Ovaj proces zagovaranja je uspostavila Radna grupa Kolacije, te ostvarila izuzetnu dobru saradnju sa ZZO TK, a što se može ilustrovati i čestim konsultacijama predstavnika Zavoda o pitanjima koja se tiču osoba sa invaliditetom.

Radnu grupu za izmjene Odluke o jedinstvenoj listi ortopedskih i drugih pomagala su

sačinjavali: Suvald Zahirović I.C. „Lotos“, Fikreta Hasanović - I.C. „Lotos“, Anes Mehic - UPODP Lukavac, Dalibor Lukić - Udruženje građana oboljelih od mišićne distrofije TK, Hazim Junuzović - Udruženje oboljelih od cerebralne paralize i drugih oboljenja Sapna. Kontakt osoba ispred ZZO TK je dr. Amila Bećirović, spec.porod.medicine, ugodna i susretljiva osoba koja se svojim profesionalnim odnosom prema ovoj aktivnosti uspješno hvatala u koštac sa zahtjevima i sugestijama Koalicije, a zatim su zajedno s menadžmentom ZZZO TK i Radne grupe Koalicije iznalazili najbolja realna rješenja na obostrano zadovoljstvo. Ispred Koalicije TK kontakt osoba je Fikreta Hasanović koja je preuzimala na sebe kontakte i organizaciju sastanaka i na jedan profesionalan način uspješno rješavala zahtjevne sugestije osoba s invaliditetom, članova udruženja članica

Koalicije prenoseći ih sudionicima procesa izmjene i dopune Odluke o jedinstvenoj listi ortopedskih i drugih pomagala.

Početkom oktobra mjeseca 2019. godine na zadovoljstvo i osoba s invaliditetom i ZZO TK, Vlada Tuzlanskog kantona je donijela Odluku o jedinstvenoj listi ortopedskih i drugih pomagala.

Ovom Odlukom utvrđena je lista ortopedskih i drugih pomagala, indikacije za ostvarivanje prava na pomagala, rokovi korištenja i visina učešća Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona u ostvarivanju prava osiguranih lica na pomagala.

Od najznačajnijih stvari treba naglasiti da su ovom listom, uvažavajući potrebe osiguranih lica uvedena nova pomagala i to: aparat za mjerjenje krvnog pritiska za slijepa lica, stapes, ventilacione tube (cjevčice) za ugradnju u bubnjiće, trakice za zvučni glukometar za slijepa lica oboljela od šećerne bolesti, trakice za kontrolu šećera u krvi za lica oboljela od šećerne bolesti TIP 1 i port kateter.

Sa Liste pomagala izbačene su uz saglasnost organizacija osoba s invaliditetom TK naočale sa tamnim staklima za slijepa lica kao i invalidska kolica na mehanički pogon 3, umjesto kojih su uvedena laka kolica na mehanički pogon 3 uz participaciju Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona od 4000 KM, koja se obezbjeđuju osiguranim licima starosti od 15 do 65 godina i to djeci na redovnom školovanju i radno aktivnim osiguranim licima. Kod određenih pomagala sa

Liste pomagala dodate/dopunjene/izbačene su indikacije, odnosno dopunjena je potrebna dokumentacija, a kod određenih pomagala sa Liste pomagala povećano je učešće Zavoda u nabavci kao što je zračni jastuk sa komorama, uz participaciju Zavoda od 600 KM.

Vrijedno je napomenuti da je Koalicija Tuzlanskog kantona prepoznata kao partner u procesu pregovaranja sa donosiocima odluka u ovoj oblasti i da će se to partnerstvo zasigurno samo razvijati i unapređivati u budućnosti.

Pripremila: Fikreta Hasanović

LJUDI KOJI ZASLUŽUJU POŠTOVANJE

WINNIE HARLOW

Profesionalni model je iz Kanade i boluje od vitiliga, poremećaja pigmентаčne kože povezanih sa nedostatkom melanina. Ova bolest se izražava praktično samo spoljnim efektom. Od djetinjstva, Winnie je sanjala da postane model i tvrdoglav je došla do svog cilja. Kao rezultat toga, postala je prva djevojka u modnom poslu sa takvom bolešću.

Međutim, prema njegovoj izjavi, svrha operacije uopšte nije kozmetička nego čisto medicinska.

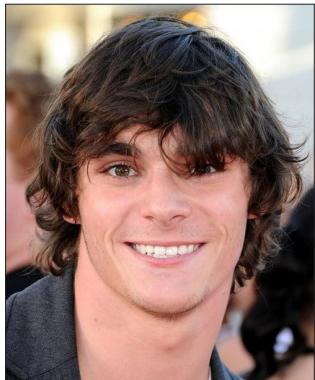
PETER DINKLAGE

Najveću slavu donijela mu je uloga Tiriona Lannistera u seriji "Igra prijestola". Dinklage je rođen sa naslijednom bolešću - ahondroplazijom, koja dovodi do patuljastosti. Njegova visina je 134 cm.

AR-JAY MITT

Najpoznatiji je po ulozi Walter White Jr. u televizijskoj seriji Breaking Bad. Kao i njegov junak u TV seriji Breaking Bad, Mitt pati od cerebralne paralize. Kao rezultat toga, ruka mu se nekontrolisano trza. Međutim, to ga ne sprečava da glumi u filmovima ili producira filmove.

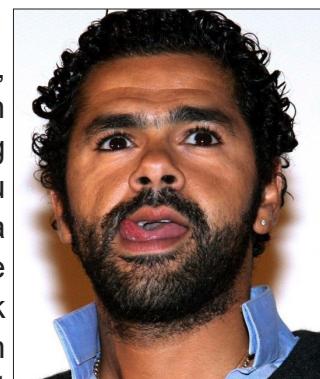

HENRY SAMUEL

Više je poznat pod pseudonimom Seal. Britanski pjevač i tekstopisac, dobitnik tri Grammyja i nekoliko Brit Awardsa. Ožiljci na licu su rezultat kožne bolesti poznate kao diskoidni lupus eritematozus (DLE). Bolest ga je pratila kao tinejdžera i izražava se ožiljacima na licu, ali je pjevač siguran da mu oni daju određeni šarm.

JAMEL DEBBUZ

Francuski glumac, producent, showman mirokan skog porijekla. U januaru 1990. godine (tj. sa 14 godina), Jamel je povrijedio ruku dok se igrao na pariškom metrou. Kao rezultat toga, ruka je prestala da se razvija i nije više bila funkcionalna. Od tada, gotovo uvijek drži svoju desnu ruku u džepu. Međutim, to ga ne sprečava da ostane jedan od najtraženijih glumaca u Francuskoj.

FOREST WHITAKER

Američki je glumac, reditelj, producent. Dobitnik je nagrada "Oskar", "Zlatni globus", BAFTA i "Emmy". Postao je četvrti Afroamerikanac koji je osvojio Oscara za najboljeg glumca. Forest pati od ptoze lijevog oka - kongenitalne bolesti okulomotornog živca. Međutim, mnogi kritičari i gledaoci često primjećuju da mu to daje određenu misteriju i šarm. Istovremeno, sam glumac razmatra mogućnost korekcije.

DONALD JOSEPH QUALLS

Bolje je poznat kao DJ Qualls - američki glumac i producent. Mnogi koji ga vide u filmovima ne mogu da primijete njegovu neobičnu mršavost. Razlog za to je rak.

U dobi od 14 godina otkrivena mu je maligna neoplazma limfoidnog tkiva.

Tretman se pokazao prilično uspješnim, a nakon dvije godine borbe s bolešću počela je remisija. Ova epizoda u njegovom životu poslužila je kao početak aktivnosti u podršci fondacije koja se bavi borbom protiv ove bolesti.

Izvor: nevid.ru

TETRAPLEGIJA

Revolucionarni kirurški zahvat pomaže u uklanjanju nekih oštećenja koje ozljede leđne moždine mogu izazvati, vraćajući ljudima s potpunom paralizom sposobnost pisanja, crtanja i micanja ruku.

Trinaest mladih odraslih osoba s gubitkom pokreta u sva četiri uda, poznatom kao tetraplegija, uspješno su prošli operaciju prijenosa živaca, pri čemu liječnici povezuju funkcionalne živce s ozlijedenim živcima kako bi vratile snagu njihovim mišićima.

Kao što je objavljeno u medicinskom časopisu The Lancet, postupak uzima donorske živce koji su još uvijek zakačeni za leđnu moždinu iznad područja ozljede - obično živac koji opskrbljuje teres minor mišić u nadlaktici i ramenima - i kirurški ga preusmjerava na paralizirani mišić. Kako piše IFLScience, uz pomoć terapije krajnji rezultat je ponovno kretanje u ruci i laktu.

Manje studije slučaja su ranije pokazale da operacija prijenosa živaca može biti siguran i prikladan tretman za osobe s paralizom, međutim, ovo je prvi put da su znanstvenici pokazali uspješnost višestrukih operacija prijenosa živaca. Iako je njihova studija još uvijek mala, pruža nadu ljudima koji žive s tetraplegijom i drugim oblicima paralize.

- Za osobe s tetraplegijom, poboljšanje u radu ruku je najvažniji cilj. Vjerujemo da operacija prijenosa živaca nudi uzbudljivu novu opciju, nudeći pojedincima s paralizom mogućnost vraćanja funkcija ruke i šake radi obavljanja svakodnevnih zadataka, te im daje veću neovisnost i mogućnost lakšeg sudjelovanja u obiteljskom i poslovnom životu - navodi se u priopćenju doktorice Natashe van Zyl iz Austin Healtha u Melbourneu, koja je vodila istraživanje.

Istraživači su okupili 16 mladih osoba koje su nedavno doživjele traumatsku ozljedu kralježnične moždine u vratu, od kojih je većina bila posljedica prometnih nesreća ili sportskih ozljeda. Sve u svemu, završeno je 59 prijenosa živaca u 16 sudionika, od kojih je u deset slučajeva također došlo i do prijenosa tetrica kako bi se olakšao proces.

Četiri prijenosa živaca nisu uspjela kod tri sudionika, što pokazuje da je to još uvijek relativno neistražen prostor za biomedicinsku kirurgiju. Ipak, nakon 24 mjeseca, 13 pacijenata je ostalo s izrazito dobro funkcirajućim pokretima šake i laka, što im je omogućilo da samostalno obavljaju svakodnevne zadatke.

Damir Fatušić

IN MEMORIAM - SANJA ZAHIROVIĆ

Prošle su četiri godine, ali vrijeme koje prolazi ne donosi zaborav otkako nas je napustila aktivistica u pokretu osoba s invaliditetom Sanja (rođ. Žarković) Zahirović. Četiri godine su prošle a mi se svakog dana prisjetimo svega onoga što nas na drago i pleminito biće podsjeća. Draga Sanja, s ljubavlju i ponosom čuvamo uspomenu na tebe. Tvoja djela i dalje žive, jer ti si bila i ostala naša snaga i ponos. Pamtim te kao primjer ljudskosti, dobrote i vedrine. Ti živiš u našim srcima i mnogi te se rado sjete jer si iza sebe ostavila velika djela za koja su ti neizmjerno zahvalni. Ljubav ka tome ponosno ćemo čuvati u našim srcima i nastaviti zajedno, sa tobom u mislima, misiju koju si sa nama započela. Zauvijek ćeš biti dio „Lotos“ tima, voljena i nikad zaboravljena.

Kolektiv I.C. „Lotos“

IZ AKTIVNOSTI

Sastanak Aktiva mladih Koalicije OOSI TK i Vijeća mladih Grada Tuzla

U prostorijama Doma mladih Tuzla, 16. 10. 2019. godine održan je sastanak predstavnika Aktiva mladih Koalicije OOSI TK i Vijeća mladih Grada Tuzla.

„SVA LICA PRISTUPAČNOSTI“

U sklopu projekta: "Zajednice različitih, ali ravnopravnih građana" finansiranog od strane Evropske unije, u Tržnom centru „Dramar“ Tuzla 06. novembra je održan okrugli sto: „Sva lica pristupačnosti“ sa ciljem identifikacije trenutnog stanja potreba na polju pristupačnosti za osobe sa invaliditetom u Gradu Tuzla, u skladu s članom 9 UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom. Okruglom stolu su prisustvovali predstavnici organizacija osoba s invaliditetom, mlađi aktivisti Koalicije organizacija osoba s invaliditetom TK i predstavnici nadležnih institucija za pitanja pristupačnosti za osobe

s invaliditetom. Informativni centar za osobe s invaliditetom „Lotos“ Tuzla u partnerstvu sa organizacijama koje realizuju projekat: Organizacija amputiraca RS „UDAS“, Helsinski parlament građana Banja Luka i UG „Nešto Više“ Sarajevo su organizovali ovaj Okrugli sto na kojem su se predstavili rezultati koji su postignuti u oblasti pristupačnosti za osobe s invaliditetom, kao i planovi koji će se realizovati u budućnosti.

KONFERENCIJA

U periodu od 21. i 22. oktobra 2019. godine u Sarajevu održana je konferencija pod organizacijom Populacijskog Fonda Ujedinjenih Nacija. Na konferenciji se razgovaralo o demografskim promjenama u regiji jugoistočne Evrope, prilikama i mogućnostima za mlađe, seksualnom i reproduktivnom zdravlju žena i žena sa invaliditetom kao i političkom i ekonomskom razvoju država u tranziciji.

MEĐUNARODNI PRAVNI OKVIR

STANDARDI UJEDINJENIH NACIJA ZA POSTIZANJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI

Potreba uspostavljanja rodnog partnerstva u političkom životu između žena i muškaraca proizilazi iz niza međunarodnih dokumenata: Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (1948), Konvencije o političkim pravima žena (1952), Konvencije protiv diskriminacije u obrazovanju (1960), Pakta o građanskim i političkim pravima (1966),

ljudska prava i Rezolucije 66/129 o poboljšanju položaja žena u ruralnim sredinama usvojene od strane Generalne Skupštine.

Poseban fokus na pitanje rodne ravnopravnosti stavljen je usvajanjem Milenijumske deklaracije UN/8 Milenijumskih razvojnih ciljeva (2000–2015) koji su zamijenjeni Agendom održivog razvoja do 2030. godine usvojenom septembra 2015. godine na 70. zasjedanju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija.

Pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966), Deklaracije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (1967), Deklaracije o zaštiti žena i djece u slučaju opasnosti i oružanom sukobu (1974), Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (1979), Deklaracije o eliminaciji zlostavljanja žena (1993), Pekinške deklaracije i Platforme za akciju (1995), Univerzalne deklaracije o demokratiji (1997), Opcionog protokola za Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije nad ženama (1999), Rezolucije 1325 Savjeta bezbjednosti (2000), Rezolucije 17/19 o ljudskim pravima, seksualnoj orientaciji i jednakosti spolova usvojena od Savjeta za

Ova Agenda sadrži 17 ciljeva održivog razvoja, koji se nazivaju i Globalnim ciljevima, i predstavljaju nadgradnju Milenijumskih razvojnih ciljeva (MDGs) – tj. osam ciljeva borbe protiv siromaštva koje se svijet obavezao da će postići do 2015. godine. Milenijumski ciljevi, usvojeni 2000. godine, obuhvatili su veliki broj pitanja, uključujući borbu protiv siromaštva, gladi, bolesti, neravnopravnosti spolova i obezbjeđivanje vode i sanitarnih uslova života. Globalnim ciljevima Agende 2030. sada će biti dovršen zadatak iz milenijumskim ciljeva, pri čemu će se voditi računa o tome da ništa ne bude zanemareno.

Globalni cilj broj 5 je rodna ravnopravnost.

ŽELJE I NADANJA

Bliži nam se kraj još jedne godine, još jedne ispisane stranice života. Kao i svaku, i ovu Novu godinu ćemo dočekati puni nade da će nam baš ona donijeti ispunjenje nekih starih ili novih želja. Pitali smo naše čitaoce po čemu će pamtit 2019. godinu, kao i koji je to san koji će težiti da ostvare u 2020. Evo šta su podijelili s nama...

Tihomir Marković,

Teslić

2019. godinu ću pamtit po mnogo stvari koje su mi se desile a definitivno jedna od njih je zasigurno kamp za mlade kojeg je Lotos organizovao.

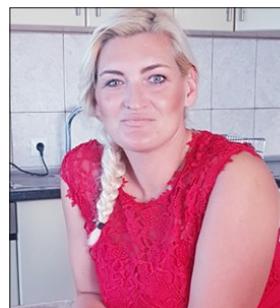
Takve stvari se ne dešavaju svaki dan i to je nešto sigurno što se pamti zauvijek. A za 2020. godinu bih poželio na primjer da ne moram više raditi. Šalim se malo, naravno. Volio bih da mi sve ide kako treba kao i do sad u životu. Volio bih da odem na more, to je jedan od većih ciljeva kao i svake godine. I ako bude opet neki dobar kamp, naravno, to bi me ispunilo, da se družim.

Armin Babović, Tuzla

Što se tiče 2019. godine, pamtit ću je sigurno po završetku svog srednjeg školovanja i po upisu na fakultet. Zbog toga mi ova godina predstavlja važnu raskrsnicu u životu. Druga bitna karakteristika ove 2019. za mene je to što sam kroz razne aktivnosti poboljšao svoj aktivistički rad u pokretu za prava osoba sa invaliditetom. Prije svega, dobio sam priliku da učestvujem u projektu I.C. "Lotos" pod nazivom "Jačanje kapaciteta za samostalan život osoba sa invaliditetom u BiH". Zatim je uslijedilo članstvo u Aktivu mladih koalicije OSI TK, zatim omladinski kamp "Mladi rade zajedno, izdi izvan okvira", također u organizaciji I.C. "Lotos". Posebna stvar je i putovanje u Švicarsku na seminar mladih aktivista za ljudska prava sa još troje kolega. I na kraju, još jedno prelijepo iskustvo,

odlazak u Brisel na "Freedom Drive", u okviru projekta "Jačanje kapaciteta za samostalan život osoba sa invaliditetom u BiH". Za 2020. nemam nekih posebnih želja. Trudit ću se da nastavim biti aktivan u pokretu koliko budem mogao i da uspješno riješim prvu godinu fakulteta. Osim toga nastojat ću da poboljšam svoje znanje engleskog jezika.

Hurija Hadžić,

Gračanica

2019. godinu ali i unazad par godina pamtit ću po intenzivnoj potrazi za poslom. Na mnoga vrata sam pokucala ali je bilo bezuspješno. Uključila

sam se u udruženja koja okupljaju osobe sa invaliditetom. Upoznala sam različite profile osoba sa invaliditetom. Rekla bih da je jako dobar osjećaj spoznaje da nisi sam. A naravno da imam san. Prije svega, ostvarena sam kao majka, mama desetogodišnjeg dječaka. Moj san je da se što prije zaposlim i stambeno obezbijedim za nas. To mi je glavna želja. Ranije sam radila u firmama gdje sam prikrivala svoj invaliditet, sve sa željom da doprinesem svojoj porodici, da omogućim što lakši način života. Sada bih voljela da se radno ostvarim u ambijentu gdje me više NIKO i NIKADA neće pitati: "Kako ćeš ti dobiti ljekarsko uvjerenje?!"

Petra Zovko, Međugorje

Godina 2019. je za mene bila neko prijelazno razdoblje. Dala sam otkaz u firmi u kojoj sam radila skoro 5 godina da bih pokrenula vlastiti

biznis sa kolegicom. To mi je bio dugogodišnji san i sretna sam što sam uspjela to ostvariti. Moj san je već ostvaren, kao što sam u prethodnom odgovoru navela. Daljnje želje su da napredujem tako što ćeći na edukacije, da se širimo i još nekoga zaposlimo.

Dok sam pokretala biznis, imala sam želju da zaposlim osobe s invaliditetom, pa čemo tu želju kao glavnu ostaviti za 2020. godinu i nadam se da će to uspeti ostvariti.

Ernada Hodžić, Živinice

2019. godina je za mene bila mnogo burna i puna izazova ali definitivno godina u kojoj sam odlučila ne da mogu, već da želim biti sretna. Bila sam sve što su drugi misili da nisam jer sam pobijedila sebe, a kada čovjek pobjedi sebe, pobijedio je i sve druge oko sebe. Zasigurno da je ova godina meni donijela jednu novu mene. Jaču i odlučniju.

Slobodno mogu reći da je ova nova "ja" kvalitetnija. Baš mi se svida osoba koja sam postala ove godine. U sljedeću će svakako zakoračiti malim, ali sigurnim korakom, jer mali koraci donose velike pobjede.

I baš kao što vjetar razmiče oblake, znam da će ovaj zanos u meni razmaknuti sve životne prepreke.

Zijada Nakičević, Kalesija

Po čemu će pamtiti 2019. godinu? Kao osoba koja je prije pet godina došla u status osobe sa invaliditetom, moram reći da mi je od

2014. godine svaka godina bila u znaku rada na sebi. S obzirom da sam u 24. godini života "izgubila" sluh, taj rad na sebi itekako je bio inspirirajući. Znate, koračati sve te godine kroz zvukove a onda ući u tišinu, nije bilo nimalo jednostavno. Moralo se i trebalo naučiti strpljenju, onom duhovnom saburu, mudrosti

i ojačati na optimizmu. Sva sreća pa sam se rodila optimistična. To uređivanje sebe se prenijelo i na tekuću 2019. godinu. Itekako bih naglasila da sam u ovoj godini na ličnu inicijativu postala i član jednog nadasve jakog udruženja, a radi se o I.C. "Lotos".

Kolektiv Lotosa mi je proširio vidike, proširio poznanstva i još sam se jednom uvjerila, ali ovaj put preko drugih, da riječ klade valja a snažan um i akcija caruju. Mogu reći da sam u 2019. godini napravila još nekih bitnih koraka, iako nekima djeluju sitni. Oslobođila sam se mnogih strahova i okova a ono što je najvažnije, primijetila sam da svojim pisanjem mogu uticati na stereotipe koji vladaju u našem bosanskohercegovačkom mentalitetu. Biti stanovnik Bosne i Hercegovine veliki je izazov. Ali, biti njen stanovnik kao osoba sa invaliditetom je izazov na kub. To vam je maratonsko trčanje sa preponama na svakih 5 metara. Samo što se u našem slučaju prepone ne preskaču, nego se utiče na njih akcijom i reakcijom. Akcija bi podrazumijevala još jače zalaganje i isticanje prava za populaciju osoba sa invaliditetom a njeni izvršioci smo mi, dok se reakcija odnosi na Konvenciju kao i državni aparat, tj. sistem koji nam do sada i nije bio u punoj mjeri naklonjen! Jer osobe sa invaliditetom su žive i žive svaki dan a ne samo 3. Decembar! San, glavna želja u 2020. godini? „Šta zna želja što je nemoguće?” A opet , s druge strane, želje su jedno a mogućnosti drugo. Ja bih ovaj put svoje želje držala u tajnosti. Jer, da bi se neke želje ostvarile, potrebne su ove prethodne mogućnosti. Mogućnosti ostvarujemo radom na sebi, kucanjem na mnoga vrata i cjeloživotnim učenjem, što znači da ostvarenje želje zahtijeva davanje sebe i ulaganje u sebe! No, imam jednu, ne ličnu, nego generalno korisnu želju. A ona bi glasila da u narednoj godini svako dijete sa poteškoćama u razvoju, težim i lakšim oblikom invaliditeta i uopšteno svaka osoba sa invaliditetom imaju svog asistenta koji će biti plaćen od strane države!

Pripremila: Redakcija

ODRASTANJE UZ OCA S DOWNOVIM SINDROMOM

“Mome tati u očima možete vidjeti sjaj, radost i zadovoljstvo kada kaže drugima: ‘Moj sin je liječnik’, iskreno će Issa.

Sader Issa (21) iz Sirije nedavno je na svom Facebooku objavio dirljivu priču o odrastanju uz oca koji ima Downov sindrom te kazao kako ništa u vezi svog tate ne bi mijenjao jer mu je pomogao izrasti u osobu kakva je danas.

Kaže, djetinjstvo mu je bilo ispunjeno ljubavlju jer su se i otac i majka uvijek trudili da mu

ništa ne nedostaje te se ono po ničemu nije razlikovalo od djetinjstva njegovih vršnjaka. Zajedno su uspjeli prevladati sve poteškoće koje je život nosio te svojim primjerom pokazali da je ljubav najvažnija.

Jad Sader radio je u mlinu u blizini svoje kuće, a sin je često išao s njim na posao i pomagao mu. Isaa kaže kako njegov otac vodi normalan život i ljudi ga poštaju i vole jer im daje čistu ljubav i ništa ne traži zauzvrat.

“Jako sam ponosan na svoga oca.

Uvijek mi je bio najveća podrška i uvijek je bio tu za mene”, kaže za portal Brightside ovaj student stomatologije. Najljepše od svega mu je kada ga otac ponosno predstavlja drugim ljudima, pokazujući im kako je usprkos svome stanju odgojio dobrog čovjeka koji teži svojim ciljevima.

“Mome tati u očima možete vidjeti sjaj, radost i zadovoljstvo kada kaže drugima: ‘Moj sin je doktor’. Njegove oči tada govore: ‘Da, imam sindrom Down, ali sam odgojio ovog čovjeka i učinio sve što je u mojoj moći kako bi on postao liječnik i pomagao drugima’”, iskreno će Sader.

NEOBIČAN DRUŠVENI EKSPERIMENT

Svrha ovog eksperimenta bila je pokazati stvarnost koju građani svakodnevno doživljavaju, ravnodušnost i zanemarivanje javnih službenika s kojima se suočavaju, rekao je gradonačelnik Cuauhtémoca.

Kao dio neobičnog društvenog eksperimenta, jedan meksički gradonačelnik prorušio se u osobu s invaliditetom kako bi testirao stav lokalnih javnih službenika iz prve ruke, piše Index.hr

Nakon što je primio brojne pritužbe osoba s invaliditetom i drugih socijalno ugroženih osoba o tretmanu socijalnih radnika prema njima, Carlos Tena, gradonačelnik Cuauhtémoca, grada u meksičkoj saveznoj državi Chihuahua, nije znao kome vjerovati, navodnim žrtvama ili svojim suradnicima, prenosi Oddity Central. Osmislio je stoga plan kako bi ispitao stav lokalnih socijalnih radnika. Tena je dva mjeseca pripremao uvjerljivu masku, a zatim je obišao javne službenike u uredu gradonačelnika i socijalnoj službi i predstavljao se kao osoba s invaliditetom kojoj je potrebna pomoć.

Nosio je debeli džemper koji mu je djelomično prekrivao lice, kao i sivi šešir, crne naočale i zavoj preko lijevog uha, a kako bi lažirao ozljedu i izbjegao da ga prepoznaju, u upravu za društveni razvoj tražeći pomoć ušao je u invalidskim kolicima. Tamo je zatražio besplatan obrok, na koji osobe s invaliditetom i siromašni građani imaju pravo prema zakonu, no ignorirali su ga pa čak i diskriminirali.

Nakon lošeg iskustva, Tena je posjetio vlastiti ured tražeći da razgovara s gradonačelnikom, no rekli su mu da nije тамо. Kad je tražio da razgovara s tajnikom gradskog vijeća, grubo mu je rečeno da čeka u hodniku, jer javni službenik neće stići još sat i pol. U tom trenu Tena je bio uvjeren da su pritužbe koje je primao opravdane pa je izašao iz invalidskih kolica i skinuo masku, ostavivši osobljje gradske vijećnice u šoku.

- Svrha ovog eksperimenta bila je pokazati stvarnost koju građani svakodnevno doživljavaju, ravnodušnost i zanemarivanje

javnih službenika s kojima se suočavaju - rekao je gradonačelnik Cuauhtémoca lokalnim novinarima.

- Odlučio sam to učiniti jer nisam znao kome vjerovati, građanima ili svojim suradnicima. Meksički list El Vocero izvijestio je da je Tena odavno poznat po tome što se bori za jednak tretman socijalno ugroženih osoba, pomažući im kad god je to u njegovoj moći. Zapravo, on je i prije izrazio namjeru da ode na ovaj tajni zadatak i vidi kako javni službenici tretiraju građane, ali tek sad uspio ju je sprovesti u djelo, kad su svi već vjerojatno zaboravili na tu ideju.

- Ovaj put nikome ništa nije rekao - potvrdila je glasnogovornica gradske vijećnice. Tena je meksičkim medijima rekao da su ga ignorirali i diskriminirali, zbog čega je bio razočaran kolegama. Dodao je kako nisu svi imali jednak stav prema njemu, no jasno je dao do znanja da ne želi više čuti o ponovnom maltretiranju ljudi ili će poduzeti drastične mjere.

Anita Blažinović

BORAC S OŠTEĆENIM SLUHOM ZA LJUDSKA PRAVA

Zadesila ga je nesreća kad je u dobi od 45 godina potpuno izgubio sluh. Mislio je isprva dati ostavku na mjesto parlamentarnog zastupnika. Ipak, nagovorili su ga da umjesto toga uzme tečaj čitanja s usana (radi praćenja rasprava u parlamentu). Počeo se boriti za prava osoba s invaliditetom, naročito gluhih i slijepih.

Lord Ashley, rođenim imenom Jack Ashley, poznat kao političar koji se borio za prava osoba s invaliditetom umro je 20. travnja 2012. godine. Bio je član britanskog parlamenta preko 46 godina, prvo kao zastupnik u Donjem domu (engl. House of Commons), a zatim u Domu lordova (engl. House of Lords). Jack Ashley rođen je u industrijskom gradiću Widnesu pokraj Liverpoola. Već u dobi od 14 godina počeo je raditi u industriji. Ipak, kasnije je uspio dobiti visoko obrazovanje (pohađao je čak i Cambridge). U dobi od 43 godine postao je zastupnik u britanskom parlamentu. Ashleyja je zadesila osobna nesreća kad je u dobi od 45 godina potpuno izgubio sluh. To se dogodilo zbog neuspješne operacije na uhu, koja je zapravo trebala biti rutinska. Ta je operacija trebala ispraviti neku njegovu manju

smetnju sa sluhom koju je zadobio još u doba radne karijere, no krenula je krivo, a njene su komplikacije uzrokovale gluhoću.

Zbog gubitka sluha, Jack Ashley mislio je isprva dati ostavku na mjesto parlamentarnog zastupnika. Ipak, nagovorili su ga da umjesto toga uzme tečaj čitanja s usana (radi praćenja rasprava u parlamentu). Tako je on ostao sjediti u parlamentu, vrlo vjerojatno kao jedini totalno gluhi parlamentarni zastupnik na svijetu. Kao takav, Ashley se počeo boriti za prava osoba s invaliditetom, naročito gluhih i slijepih. Pri tome je stekao znatnu potporu i ugled kod kolega, bez obzira na političke stranke. Godine 1972. zalagao se u parlamentu za revolucionarni prijedlog uvođenja razlike između pravne i moralne odgovornosti. Mediji su se također založili za uvođenje moralne odgovornosti, naročito u slučaju djece kojima je zdravlje bilo oštećeno kad su njihove majke u trudnoći uzimale talidomid. Borio se također i za davanje odštete ljudima koji su pretrpjeli oštećenja zbog cijepljenja, te zbog uzimanja štetnog lijeka Oprena (za arthritis). Ashley je postao ugledan parlamentarac, a nagrađen je i titulom lorda, kao lord Ashley od Stokea. Umro je u visokoj 90. godini.

KAMPANJA ZAPOŠLJAVANJA OSOBA S AUTIZMOM

Iz organizacija Autism Speaks, Special Olympics i Best Buddies izjavili su da pokreću kampanju pod nazivom "Delivering Jobs" kako bi potaknuli poslodavce širom zemlje da zapošljavaju osobe s invaliditetom, te osobama koje traže posao dali alate potrebne za uključivanje na tržište rada. Kampanja je također usmjerena na educiranje javnosti o niskim stopama zaposlenosti među osobama s invaliditetom i potrebi zagovaranja inkluzije.

Pristalice kampanje citirali su istraživanje koje pokazuje da zapošljavanje osoba s autizmom i drugim teškoćama dovodi do boljeg morala i pomaže tvrtkama da poboljšaju svoje finansijske rezultate,javlja Disability Scoop.

Studija Instituta za korporativnu produktivnost i organizacija Best Buddies International otkrili su da tvrtke sve više nastoje u svoju radnu snagu uključiti osobe s invaliditetom. Ipak, u izvješću se navodi kako

svih veličina, a nadamo se da ćemo ovom kampanjom olakšati i normalizirati prakse zapošljavanja i upravljanja, osiguravajući resurse za napredak ovih radnika.

Kampanja, koju podržava i Entertainment Industry Foundation - neprofitna dobrotvorna organizacija zabavne industrije - pokrenuta je promidžbenim videom koji se pojavljuje na mreži i na ekranima na njujorškom Times Squareu, a osmišljena je da pokaže što osobe s invaliditetom mogu učiniti u svijetu u kojem su im ponuđene prilike. Na web stranici kampanje "Delivering Jobs" tražitelji posla mogu pristupiti resursima, a poslodavci mogu potpisati obećanje da će stvoriti prilike za osobe s invaliditetom, povećati zapošljavanje ove

grupe i osigurati uspostavu sustava zanjih dugoročni uspjeh.

- Organizacije uključene u kampanju imaju duboku stručnost u pripremanju ljudi sa autizmom, intelektualnim i/ili razvojnim razlikama za uspjeh na radnom mjestu.

81 posto odraslih osoba s intelektualnim i razvojnim teškoćama ostaje bez posla.

- Ovi kandidati za posao i zaposlenici mogu dodati ogromnu vrijednost bilo kojem radnom mjestu, suočavajući se s problemima uz jedinstvenu perspektivu i upornost - rekla je Angela Geiger, predsjednica i izvršna direktorka organizacije Autism Speaks.

- Vidjeli smo iz prve ruke pozitivan utjecaj inkluzivnog zapošljavanja na poduzeća

Sada je vrijeme da privatni sektor odradi svoj dio - rekla je Mary Davis, izvršna direktorka organizacije Special Olympics.

- Sljedeća generacija koja će se pridružiti radnoj snazi očekuje inkluziju, a kampanja Delivering Jobs je ovdje kako bi pomogla uklanjanju predrasuda i stvaranju puteva do zapošljavanja za ovaj zanemareni dio populacije.

Damir Fatušić

INTRAG D.O.O. ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSI

„INTRAG“ d.o.o. za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom osnovan je u februaru 2014. godine. Trenutno je zaposleno 11 osoba od kojih su 10 osobe sa invaliditetom preko 70 % invaliditeta.

Ideja o osnivanju preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje potekla je od Informativnog centra za osobe sa invaliditetom „Lotos“ Tuzla, koji je i osnivač preduzeća „INTRAG“ d.o.o.

Osnovna djelatnost preduzeća je grafički dizajn i digitalna štampa malih tiraža, što podrazumijeva printanje vizit karata, brošura, letaka, postera, kataloga i ostalih propagandnih materijala. U saradnji sa ostalim grafičkim kućama, pružamo usluge offsetne štampe velikih tiraža, štampanje bilborda, europlakata, reklama za firme na raznim medijima.

Vršimo usluge grafičkog dizajna i idejnih rješenja za logo firme, dizajn letaka, afiša, naljepnica, stikera, natpisa na platna.

Posjedujemo sito strojeve sa kojima pružamo usluge sito

štampe na svim okruglim predmetima od bilo kojeg materijala. Vršimo usluge sito štampe na majice, olovke, upaljače, balone, staklo, keramiku, plexiglas, diplomske i magistarske radove i sve ostale medije. U sklopu našeg preduzeća pružamo usluge izrade suvenira koji su osmišljeni i dizajnirani prema potrebama kupca, a koji se ne mogu pronaći na drugom mjestu. Ovu uslugu realizujemo pomoću ATOMIK LASERA, laserskog sjekača i graverke na svim nemetalima. Našu ponudu izrade suvenira radimo na kvalitetnoj šperploči topolinog furnira debljine 4mm. Također, u ponudi imamo i laserski rezan i graviran

plexiglas koji u kombinaciji sa led postoljem daje različit spektar svjetla koji je pogodan za reklamiranje firmi, kao i unikatnih lampi sa oblikom i gravurom koju sami izaberete. Plexiglas može biti u debljinama od 3mm, 4mm, 5mm i 6mm. Također, vršimo usluge printa Roland solventnim ploterom 480mm širine printa koji je pogodan za PVC naljepnice, kao i printanje različitih oblika naljepnica u boji za toplo preslikavanje na sve vrste tekstila.

„INTRAG“ d.o.o. za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, pored navedenih usluga, inovativnim idejama i zajedničkim radom sa našim klijentima realizuje i najzahtjevниje dizajnerske ideje i proizvodnju.

Dosadašnji korisnici naših usluga zadovoljni su kvalitetom usluga koju pružamo, te nam se iznova sa zadovoljstvom vraćaju, ne samo zbog usluga i proizvoda, već zbog ljubaznosti osoba koje su zaposlene u našem privrednom društvu. Zadovoljstvo nam je ako nas posjetite i sami se uvjerite u naše sposobnosti i

mogućnosti. Kupujući naše proizvode i usluge, pomažete održivost zaposlenosti osoba sa invaliditetom, pomažete novo zapošljavanje osoba sa invaliditetom čime ste društveno odgovorni.

Ukazujući nam povjerenje, dajete nam šansu da iskažemo svoje sposobnosti!

**“Intrag” d.o.o. za
profesionalnu rehabilitaciju
i zapošljavanje OSI**

**Adresa: Mihajla i Živka Crnogorčevića 3,
75000 Tuzla**

Kontakt tel.: +387 35 251 476;

E-mail: intragdoo@gmail.com

TOYOTA - NOVOSTI

APM će imati tri reda sjedala, kada se koristi za prijevoz putnika u invalidskim kolicima, konfiguraciju je moguće izmijeniti preklapanjem sjedala kako bi se osoba u invalidskim kolicima mogla smjestiti u drugom redu.

S vozilom posebno oblikovanim za mobilnost, Toyota Motor Corporation, globalni partner Olimpijskih i Paraolimpijskih igara, podržat će Olimpijske i Paraolimpijske igre u Tokiju 2020. S APM vozilom (Accessible People Mover – pristupačni prijevoz putnika) nudit će prijevoz "zadnji dio puta", kao pomoć osoblju i posjetiteljima.

Toyota će vozilo za mobilnost konstruirati posebno za korištenje na Igrama kako bi se pomoglo u prijevozu što većeg broja ljudi na događaje i borilišta, uključujući sportaše i osoblje povezane s Igrama, kao i sve vrste posjetitelja s potrebom pristupačnosti, kao što su starije osobe, osobe s invaliditetom, trudnice i obitelji s malom djecom.

Predviđa se da će se dio flote APM koristiti kao podrška hitnim službama na događajima/lokacijama tijekom ljeta. Tijekom Igrala, Toyota će staviti na raspolaganje otprilike 200 vozila APM kao pomoć u prijevozu posjetitelja i osoblja do raznih objekata, uključujući mesta odvijanja događaja ili natjecanja, kao i službenih objekata na kojima se ne odvijaju

natjecanja, kao što je Olimpijsko selo. Baterijsko električno vozilo (BEV) za kretanje malom brzinom, na maloj udaljenosti, imat će tri reda sjedala – u prvom redu će biti vozačev sjedalo, u drugom redu će se moći smjestiti tri, a u trećem redu dvije osobe, sveukupno omogućavajući prijevoz šest osoba, pet putnika i vozača. Kada se koristi za prijevoz putnika u invalidskim kolicima, konfiguraciju je moguće izmijeniti preklapanjem sjedala kako bi se osoba u invalidskim kolicima mogla smjestiti u drugom redu.

Položaj vozačevog sjedala je podignut i smješten centralno kako bi vozač mogao vidjeti putnike i pomoći im ukoliko je to potrebno prilikom njihovog ulaska/izlaska iz vozila. Putničkim sjedalima je moguće pristupiti s obje strane vozila, a konstrukcija u cijelosti vodi računa o različitim potrebama stranaka. Sigurnosna ograda na obje strane pomaže putnicima prilikom ulaska i izlaska iz vozila, dok su za invalidska kolica ugrađene ploče za sidrenje te rampe, čime se omogućava optimalna pristupačnost i prijevoza putnicima u invalidskim kolicima.

Dužine je 3,9 metara, a doseg s jednim punjenjem je 100 kilometara. Najveća brzina koju će postizati je 19 km/h, a okreće se polukružno na 4,8 metara.

Anita Blažinović

ZOJA ČAVDAROVA: UVEK U POKRETU

"Sport mi je dao zdravlje, a nije mi uzeo ništa. Mislim da sam bila sportistkinja i u prošlim životima."

Zoja Čavdarova odrasla je u instituciji za napuštenu decu. Odmalena se bavila atletikom i oprobala se u raznim sportovima dok nije otkrila tenis za korisnike kolica. Poslednjih 11 godina posvećena je tom sportu.

Kad sam stala na teren sa reketom u ruci, osetila sam da sam u svojim vodama i da mogu da budem uspešna. Sposobnost da se osećate uspešnim u sportu veoma je simbolična u ličnom aspektu osoba s invaliditetom, ali je to ujedno i ključna tačka, jer imate sposobnost da pokažete kako je moć nezavisna od fizičkog kapaciteta.

tenisom je nedovoljna podrška države, jer svojim uspesima i dostignućima promoviše taj sport, a samim tim se nada povećanom broju sponzora. Često učestvuje na demonstrativnim mečevima, kako bi podsticala druge na bavljenje sportom i ujedno obezbedila sredstva za putovanje na turnire.

Na teritoriji cele Bugarske između 12 i 15 osoba s invaliditetom trenira tenis. Kako u Bugarskoj Zoja praktično više nema pravu konkureniju, često putuje na inostrane turnire i ta takmičenja shvata kao prilike za učenje. Rastužuje je što većina drugih zemalja nije čula za Bugarsku i želi to da promeni. Cilj joj je da se kvalifikuje za paraolimpijske igre u Tokiju 2020. godine.

Godine 2015. Zoja je postala republička prvakinja Bugarske u kategoriji za žene i mešovite parove. Iste godine osvojila je drugo mesto na Sirius Openu u Hrvatskoj i drugo mesto na Bukurešt Openu u Rumuniji.

Čak i kad se odmaram, u pokretu sam.

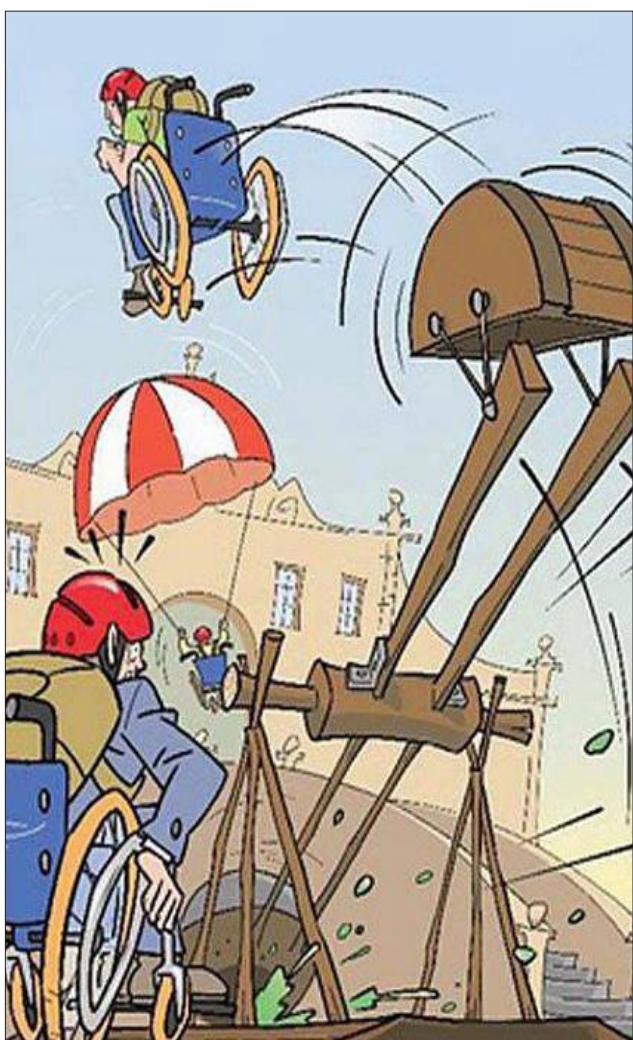
Jedan od njenih glavnih motiva za bavljenje

Kad završi sa takmičarskim danima, volela bi da osnuje sopstveni klub u kome će trenirati i motivisati druge.

Čovek može da promeni svet samo ako počne od sebe. Verujte u sebe.

Izvor: uspelite.bg

ŠARENA STRANA

MEDICINA

Stari doktor kaže mladom kolegi:
"Vidite, medicina je toliko napredovala da praktično više ni jedan čovjek nije zdrav".

ZATVOR

Zbog krađe u trgovini žena se našla pred sucem:
"Šta ste ukrali?"
"Konzervu breskvi"
"Koliko je bilo breskvi u njoj?"
"Šest."
"Šest breskvi je šest dana zatvora."
U tom trenu se iz pozadine izdere njen muž:
"Ukrala je i konzervu graškal!"

NOVA GODINA

Ulazi čovjek u kafić i galami: „Sretna Nova godina!“
„Ma kakva Nova godina u februaru?“
„Februar?! Ubit će me žena, još se nikad nisam tako kasno vratio kući!“

MIŠ

Pitaju roditelji svoje malo dijete:
"Kako zvuči pas?"
"Vau, vau!"
"A maca?"
"Mijau, mijau!"
"A miš?"
"Klik, klik!"

*Sretnu Novu
2020. godinu
želi vam I.C. "Lotos"*